

GHID

PRIVIND RELAȚIA DINTRE SISTEMUL

JUDICIAR DIN ROMÂNIA

ȘI MASS-MEDIA

Aprobat prin Hotărârea nr. 482/1.06.2012 a Plenului Consiliului Superior al
Magistraturii

CUPRINS

Capitolul I. DISPOZIȚII GENERALE. STRUCTURILE DE COMUNICARE ȘI PURTĂTORUL DE CUVÂNT	pag. 4
Secțiunea 1. Dispoziții comune pentru Consiliul Superior al Magistraturii, instanțe și parchete	pag. 4
Secțiunea 2 - Atribuții generale ale structurii de comunicare și ale purtătorului de cuvânt	pag. 5
Secțiunea 3 - Recomandări pentru structurile de comunicare/purtătorul de cuvânt în vederea asigurării unei comunicări eficiente	pag. 6
Secțiunea 4 - Relația dintre structurile de comunicare din cadrul instituțiilor sistemului judiciar	pag. 6
Secțiunea 5. Atribuții specifice structurii de comunicare/purtătorului de cuvânt al CSM	pag. 7
Capitolul II. REGULI APLICABILE ÎN PROCESUL PENAL, FAZA DE URMĂRIRE PENALĂ ȘI JUDECATĂ	pag. 8
Secțiunea 1. Reguli generale	pag. 8
Secțiunea 2. Reguli aplicabile în faza de urmărire penală	pag. 8
Secțiunea 3 - Reguli aplicabile în faza de judecată a procesului penal	pag. 10
§ 3.1. - Natura publică a ședințelor de judecată, așa cum a fost prevăzută în convenții și în Constituție	pag. 10
§ 3.2. – Reguli generale privind prezența mass-media în instanță și accesul în timpul ședințelor de judecată	pag. 11
§ 3.3. – Reguli specifice privind difuzarea imaginilor cu părțile, martorii și alți participanți, în cadrul ședințelor de judecată	pag. 12
§ 3.4. - Reguli privind solicitările scrise ale mass-media referitoare la informațiile de interes public ce rezultă din activitatea de judecată în procesul penal	pag. 13
Secțiunea 4. Reguli valabile în faza de executare	pag. 14
Capitolul III. REGULI APLICABILE ÎN PROCESUL CIVIL LATO SENSU	pag. 15
Capitolul IV. DISPOZIȚII FINALE	pag. 15

SCOP

Scopul acestui ghid îl constituie asigurarea unei comunicări publice predictibile, coerente și unitare care să faciliteze accesul publicului, prin intermediul presei, la informațiile de interes public.

OBIECTIVE

Instanțele și parchetele trebuie să permită reprezentanților mass-media să își îndeplinească rolul de informare a opiniei publice. Acestor instituții le revine, totodată, obligația ca, în cadrul activităților prin care se realizează comunicarea cu mass-media asupra problemelor de interes public din activitatea instanțelor și parchetelor, să vegheze să nu fie încălcate alte drepturi recunoscute de legislația internă și internațională (protecția vieții private și de familie, prezumția de nevinovăție, imparțialitatea actului de justiție etc.)

Ghidul are în vedere indicarea modalităților în care sistemul judiciar poate asigura transparența în comunicarea publică, în condițiile respectării normelor procedurale și fără afectarea drepturilor persoanelor implicate în proces. De asemenea, acesta reglementează și unele aspecte practice.

Ghidul urmărește, totodată, adoptarea unor măsuri de natură să contribuie la uniformizarea modului de comunicare a informațiilor de interes public de către instituțiile din sistemul judiciar, în funcție de un set de criterii cu privire la procedurile judiciare (corecta informare a opiniei publice, buna desfășurare a procesului, prezumția de nevinovăție, conservarea probelor, evitarea presiunii suplimentare în derularea procedurilor etc.).

La realizarea prezentului **Ghid** au fost avute în vedere dispozițiile din legislația națională care reglementează domeniul informațiilor de interes public, dreptul la respectarea vieții private și de familie, imparțialitatea actului de justiție și prezumția de nevinovăție, precum și principiile care se desprind din instrumentele juridice internaționale și regionale în domeniile menționate [art. 6 paragraf 1 și 2, art. 8 și art. 10 din Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, [Recomandarea \(2002\)2 a Comitetului Miniștrilor al Consiliului Europei privind accesul la documente](#), [Recomandarea \(2003\)13 a Comitetului Miniștrilor al Consiliului Europei privind furnizarea de informații prin intermediul mass-media cu privire la procesele penale](#), [Recomandarea \(2000\)19 a Comitetului Miniștrilor al Consiliului Europei către statele membre, privind rolul urmăririi penale în sistemul de justiție penală](#)].

Capitolul I. DISPOZIȚII GENERALE. STRUCTURILE DE COMUNICARE¹ ȘI PURTĂTORUL DE CUVÂNT

Secțiunea 1. Dispoziții comune pentru Consiliul Superior al Magistraturii, instanțe și parchete

Articolul 1 - La nivelul Consiliului Superior al Magistraturii, instanțelor și parchetelor funcționează, în subordinea directă a conducătorului instituției, structura de comunicare.

Articolul 2 - Consiliul Superior al Magistraturii, instanțele, respectiv parchetele, numesc un purtător de cuvânt și un înlocuitor al acestuia, din rândul procurorilor, judecătorilor, consilierilor asimilați magistraților, după caz, sau, prin concurs, un absolvent al facultății de jurnalistică sau un specialist în comunicare. Purtătorul de cuvânt este, de regulă, și șeful structurii de comunicare.

Articolul 3 - În general, purtătorul de cuvânt sau înlocuitorul acestuia este cel care furnizează date și informații de interes public către mass-media. Nu este permis judecătorilor, personalului auxiliar de specialitate și personalului conex al instanțelor judecătorești și al parchetelor să furnizeze informații privind cauzele deduse judecării sau instrumentate de parchet, aceste persoane având obligația să îndrume solicitanții către structurile de comunicare. Procurorii pot furniza direct mass-mediei date și informații de interes public, în condițiile Ordinului Procurorului General nr. 116/2007 privind desfășurarea activității de relații cu mass-media în Ministerul Public și dacă nu se încalcă alte ordine și dispoziții în vigoare.

Articolul 4 - Președintele și Vicepreședintele Consiliului Superior al Magistraturii, precum și președinții de instanțe și conducătorii de parchete pot emite comunicate prin care să fie exprimată în mass-media poziția instituției pe care o reprezintă.

Articolul 5 – (1) Persoanele din cadrul structurilor de comunicare trebuie să fie disponibile în orice situație în timpul orelor de program. În situații excepționale, purtătorilor de cuvânt li se pot solicita informații și în afara orelor de program.

(2) Datele de contact oficiale (nume, adresa, telefon, fax, e-mail) ale purtătorilor de cuvânt și ale structurilor de comunicare de la toate instanțele, parchetele și Consiliul Superior al Magistraturii sunt publicate pe paginile de internet ale instituțiilor de apartenență. O listă centralizatoare a acestor informații este afișată pe pagina de internet a Consiliului Superior al Magistraturii, respectiv pe pagina de internet a Ministerului Public.

Articolul 6 – (1) Structura de comunicare/purtătorul de cuvânt beneficiază de sprijinul eficient al tuturor departamentelor și structurilor instituției pentru realizarea activităților specifice.

(2) În cazurile ce presupun o poziție sau reacție instituțională la o situație excepțională, purtătorul de cuvânt/înlocuitorul acestuia va solicita dispoziții exprese din partea conducătorului instituției, care vor fi urmate întocmai.

(3) În cazul în care sunt solicitate informații referitoare la însăși activitatea desfășurată de către purtătorul de cuvânt în calitatea sa de magistrat sau informații referitoare la un dosar aflat în instrumentarea sa, comunicarea acestor date se va realiza de către conducătorul instanței/parchetului sau de o altă persoană desemnată

¹ Biroul de Informare Publică și Relații cu Mass Media, Biroul de informare și relații publice, Biroul de informare publică și relații cu mass-media, Biroul de informare publică și relații cu presa.

de acesta. Constituie excepție de la această regulă comunicarea termenelor de judecată.

Secțiunea 2 - Atribuții generale ale structurii de comunicare și ale purtătorului de cuvânt

Articolul 7 - Structurile de comunicare din cadrul Consiliului Superior al Magistraturii și al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție întocmesc zilnic revista presei centrale și o comunică tuturor instanțelor și parchetelor prin intermediul structurilor de comunicare de la nivelul acestora. Vor fi înglobate, prioritar, articole de presă și înregistrări/transcrieri audiovizuale privind sistemul judiciar, cazurile deferite justiției, modul de gestionare a acestora, documentare referitoare la calitatea activității actului de justiție și a magistraților.

Articolul 8 - Structurile de comunicare de la nivelul instanțelor teritoriale elaborează, zilnic, materiale de informare, de tip revista presei, care se difuzează personalului instituției în cursul dimineții.

Articolul 9 - În situația în care, în mass-media, sunt identificate articole referitoare la activitatea unor magistrați, precum și modul în care aceștia au investigat sau gestionat soluționarea unui caz, structurile de comunicare/purtătorul de cuvânt informează președintele instanței/conducătorul parchetului. În situația în care sunt identificate aspecte ce țin de competența Consiliului Superior al Magistraturii se va informa și structura de comunicare/purtătorul de cuvânt din cadrul Consiliului.

Articolul 10 – (1) Structura de comunicare gestionează activitatea de acreditare a reprezentanților mass-media la nivelul Consiliului Superior al Magistraturii, instanțe și parchete.

(2) Acreditarea reprezentanților mass-media se realizează în baza unei solicitări scrise, telefonice sau verbale, cu precizarea numelui și prenumelui persoanei și a instituției de presă pentru care se solicită acreditarea, dacă este cazul, precum și a datelor de contact ale acesteia și transmiterea unei copii a documentului de identitate și a legitimației de serviciu sau a unui document similar ale persoanei solicitante. Acreditările reprezentanților instituțiilor centrale de presă la structura de comunicare din cadrul Consiliului Superior al Magistraturii, vor fi transmise structurilor de comunicare din teritoriu și reprezintă acreditare și la nivelul acestora. Acreditările reprezentanților din mass-media de la nivel local, înregistrate la structurile de comunicare de la instanțe și parchete vor fi transmise și centralizate la nivelul Consiliului Superior al Magistraturii și al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție. Acreditările se acordă pe un an calendaristic și se reînnoiesc la cerere.

(3) Acreditarea presupune comunicarea către instituțiile mass-media/reprezentanții acestora, în timp real, a comunicatelor de presă publicate pe paginile de internet proprii, invitarea jurnaliștilor acreditați la conferințe, declarații de presă și alte activități cu caracter de eveniment public.

Articolul 11 - Structura de comunicare/purtătorul de cuvânt informează complet și fără discriminare reprezentanții mass-media care au solicitat o anumită informație de interes public. Furnizarea informațiilor de interes public către reprezentanții mass-media nu poate fi condiționată de acreditarea acestora.

Articolul 12 - Reprezentanții mass-media se legitimează, la solicitarea structurii de comunicare/purtătorului de cuvânt, cu legitimația de serviciu sau un document similar și actul de identitate.

Secțiunea 3 - Recomandări pentru structurile de comunicare/purtătorul de cuvânt în vederea asigurării unei comunicări eficiente

Articolul 13 – (1) Consiliul Superior al Magistraturii, instanțele și parchetele publică din oficiu informațiile generale prevăzute de Legea nr. 544/2001, actualizate, pe paginile de internet oficiale ale acestor instituții.

(2) Consiliul Superior al Magistraturii, instanțele și parchetele comunică din oficiu și la cererea reprezentanților mass-media informații de interes public, care privesc sau rezultă din activitatea acestora, prin structura de comunicare/purtătorul de cuvânt, în condițiile Legii nr. 544/2001.

Articolul 14 – (1) În cazul unor materiale mass-media care valorifică informații eronate în legătură cu procedurile judiciare, cu activitatea magistraților implicați în desfășurarea acestora sau cu activitatea Consiliului Superior al Magistraturii, a instanțelor și parchetelor, purtătorul de cuvânt informează conducerea instituției și asigură, de îndată, informarea corectă a opiniei publice, prezentând situația reală și/sau exprimând poziția instituției față de problemele semnalate.

(2) În acest scop, purtătorul de cuvânt va depune diligențe pentru exercitarea dreptului la replică sau rectificare și va solicita instituției care a difuzat materialul de presă, acordarea unui spațiu pentru exprimarea dreptului la replică sau rectificarea datelor și informațiilor.

(3) Solicitarea împreună cu replica sau rectificarea se publică pe pagina de internet a instituției lezate și pe pagina de internet www.infocsm.ro.

Secțiunea 4 - Relația dintre structurile de comunicare din cadrul instituțiilor sistemului judiciar

Articolul 15 – (1) Structurile de comunicare și purtătorul de cuvânt al Consiliului Superior al Magistraturii, instanțelor și parchetelor colaborează și se consultă ori de câte ori este necesar.

(2) În cazul instanțelor/parchetelor, dacă solicitarea de informații de interes public formulată de reprezentanții mass-media se referă și la aspecte ale activității altei instanțe și/sau ale parchetului, purtătorul de cuvânt se poate consulta cu președintele și/sau purtătorul de cuvânt al acestora.

Articolul 16 - Informațiile de interes public privind activitatea personalului auxiliar de specialitate și personalului conex din cadrul instanțelor și parchetelor sunt puse la dispoziție de către structura de comunicare/purtătorul de cuvânt al instanței sau parchetului din care acestea face parte, iar informațiile privind cariera aceluiași categorii de personal sunt solicitate structurii de comunicare/purtătorului de cuvânt de la nivelul curților de apel și parchetelor de pe lângă acestea.

Articolul 17 - În cazul identificării în mass-media la nivel local sau național a unor situații cu potențial de incidentă a Legii audiovizualului nr. 504/2002 și a Deciziei nr. 220/2011 privind Codul de reglementare a conținutului audiovizual, referitoare la persoana magistraților sau activitatea instanței/unității de parchet reprezentate, structura de comunicare/purtătorul de cuvânt va informa conducerea instanței/parchetului și structura de comunicare/purtătorul de cuvânt al Consiliului Superior al Magistraturii.

Secțiunea 5. Atribuții specifice structurii de comunicare/purtătorului de cuvânt al CSM

Articolul 18 - Structura de comunicare/purtătorul de cuvânt al Consiliului Superior al Magistraturii are următoarele atribuții:

a) comunică reprezentanților mass-media informații de interes public referitoare la aspecte ce țin de organizarea, administrarea și activitatea Consiliului Superior al Magistraturii, despre evenimentele publice sau profesionale organizate sau coordonate de această instituție.

b) informează din oficiu sau la cerere reprezentanții mass-media asupra subiectelor de importanță națională și asupra celor care vizează sistemul judiciar în ansamblul său.

c) comunică reprezentanților mass-media, la cerere sau din oficiu, informațiile cu caracter public privind cariera și traseul profesional al magistraților.

d) cere instanțelor și parchetelor, ori de câte ori este necesar, date și informații punctuale pentru documentarea răspunsurilor la unele solicitări complexe ale presei.

e) valorifică mediatic hotărârile Plenului Consiliului Superior al Magistraturii privind apărarea independenței justiției, a independenței, imparțialității, reputației profesionale și imaginii magistraților.

f) informează, în condițiile stabilite în Regulamentul de organizare și funcționare a Consiliului Superior al Magistraturii, aprobat prin Hotărârea Plenului Consiliului Superior al Magistraturii nr. 326/2005, cu modificările și completările ulterioare, reprezentanții mass-media, acreditați la nivelul Consiliului Superior al Magistraturii, despre hotărârile luate de Secțiile Consiliului prin care a fost încuviințată percheziția, măsura reținerii sau arestarea preventivă față de magistrații aflați în activitate, precum și cu privire la hotărârile prin care au fost aplicate sancțiuni disciplinare.

g) informează din oficiu sau la cerere reprezentanții mass-media despre aspecte ce țin de activitatea Inspecției Judiciare, în limitele de publicitate ale acesteia.

h) redactează buletinul informativ lunar al Consiliului Superior al Magistraturii „Infoletter” și asigură publicarea și distribuirea sa în format electronic instanțelor, parchetelor și reprezentanților mass-media acreditați la nivelul Consiliului Superior al Magistraturii.

i) în cazul identificării în mass-media a unor situații aflate sub incidența Legii audiovizualului nr. 504/2002 și a Deciziei nr. 220/2011 privind Codul de reglementare a conținutului audiovizual, referitoare la instituțiile sistemului judiciar și/sau a magistraților din cadrul acestora, propune Președintelui Consiliului Superior al Magistraturii exercitarea dreptului la replică sau la rectificare, după caz și/sau sesizarea Consiliului Național al Audiovizualului, în conformitate cu reglementările menționate și în funcție de natura situației constatate.

Capitolul II. REGULI APLICABILE ÎN PROCESUL PENAL, FAZA DE URMĂRIRE PENALĂ ȘI JUDECATĂ

Secțiunea 1. Reguli generale

Articolul 19 – Instanțele și parchetele, potrivit competențelor ce le revin, sunt obligate să asigure, în conformitate cu dispozițiile Legii nr. 544/2001 și ale Legii nr. 677/2001, informarea corectă și promptă a reprezentanților mass-media cu privire la activitatea desfășurată.

Articolul 20 - Comunicarea instanțelor și parchetelor cu mass-media se desfășoară cu respectarea limitelor stabilite prin actele normative care reglementează activitatea acestora², precum și prin alte acte normative care conțin dispoziții privind activitatea desfășurată de instituțiile menționate³.

Articolul 21 - Accesul reprezentanților mass-media la informațiile care rezultă din activitatea instanțelor și parchetelor trebuie exercitat astfel încât să nu aducă atingere valorilor ocrotite de lege. De aceea, sunt necesare măsuri din partea autorităților judiciare pentru a asigura un raport de proporționalitate între limitarea accesului la informațiile publice și protecția valorilor sociale ocrotite. Autoritățile judiciare vor indica motivele pentru care o informație având acest caracter este exceptată de la comunicare.

Secțiunea 2. Reguli aplicabile în faza de urmărire penală

Articolul 22 - Comunicarea Ministerului Public cu mass-media în timpul urmăririi penale se realizează cu respectarea specificului acestei faze a procesului penal, care se desfășoară fără publicitatea caracteristică judecății.

Articolul 23 - Regulile stabilite în prezenta secțiune au drept scop respectarea prezumției de nevinovăție, protecția vieții private și de familie, evitarea perturbării sau periclitării bunei desfășurări a urmăririi penale și punerii în pericol a siguranței victimei, a martorilor sau a membrilor familiilor acestora.

Articolul 24 - Dosarele aflate pe rolul parchetelor nu pot fi studiate de reprezentanții mass-media, accesul acestora la informațiile de interes public privind stadiul în care se află cercetările efectuate în cauză realizându-se prin emiterea de comunicate sau prin comunicarea de informații la cerere, în condițiile legii.

Articolul 25 – (1) Comunicarea de informații privind stadiul actelor de cercetare reprezentanților mass-media poate fi făcută numai după începerea urmăririi penale. În mod excepțional, dacă fapta ce formează obiectul dosarului penal prezintă un grad de pericol social ridicat sau justifică un interes deosebit pentru public pot fi comunicate și înainte de începerea urmăririi penale informații despre identificarea făptuitorului și măsurile dispuse față de acesta.

(2) Informațiile menționate la alineatul (1) se referă la următoarele aspecte: s-a început urmărirea penală, s-a pus în mișcare acțiunea penală, s-a luat măsura reținerii, s-a solicitat instanței competente luarea/prelungirea măsurilor preventive, s-a finalizat urmărirea penală, s-a dispus o soluție de netrimitere în judecată, s-a

² Legea nr. 304/2004 privind organizarea judiciară, republicată, cu modificările și completările ulterioare, Regulamentul de ordine interioară al instanțelor judecătorești, aprobat prin Hotărârea Plenului Consiliului Superior al Magistraturii nr. 387/2005, cu modificările și completările ulterioare, Regulamentul de ordine interioară al parchetelor aprobat prin Ordinul Ministrului Justiției nr. 529/2007.

³ Codul de Procedură Penală, Codul de Procedură Civilă.

dispus trimiterea în judecată, fiind întocmit și înaintat rechizitoriul către instanță. Comunicatele sau comunicările de informații la cerere pot cuprinde și informații cu privire la persoana față de care măsurile au fost dispuse, fapta reținută și încadrarea juridică a acesteia și motivele care au determinat adoptarea soluției sau luarea măsurii respective.

(3) Informațiile privind existența unei plângeri sau denunț pe rolul organelor de urmărire penală referitoare la posibila săvârșire a unor fapte de natură penală, precum și datele cuprinse în aceste acte de sesizare nu sunt publice. În mod excepțional, în situația în care autorul sesizării anunță în mod public că acest act a fost înregistrat la organul de urmărire penală, se poate confirma sau infirma de către unitatea de parchet competentă împrejurarea respectivă. În cazul sesizării organelor de urmărire penală din oficiu, pot fi emise comunicate în acest sens cu acordul procurorului de caz.

(4) Comunicarea informațiilor privind începerea urmăririi penale poate fi făcută din oficiu sau la cererea reprezentanților mass-media, numai după aducerea la cunoștință a învinuirii persoanei față de care s-a dispus această măsură sau, dacă aceasta nu este posibilă, numai după luarea măsurilor necesare pentru aducerea la cunoștință.

(5) Accesul la categoriile de informații menționate la alineatele (1), (2) și (3) poate fi restricționat dacă procurorul de caz apreciază că prin comunicarea acestora se periclitează rezultatul anchetei.

(6) Informațiile privind actele procedurale efectuate în timpul anchetei penale, cum ar fi audierea persoanelor – indiferent de calitatea acestora, ridicările de documente și obiecte, perchezițiile domiciliare sau informatice pot fi comunicate după realizarea acestor activități și dacă divulgarea acestora nu afectează mersul anchetei penale sau dreptul la imagine ca parte a dreptului la viață privată al persoanelor implicate. Informarea publică referitoare la aceste activități judiciare poate fi realizată prin una din următoarele modalități:

a) Prin confirmarea efectuării activităților judiciare menționate la acest alineat, la solicitarea reprezentanților mass-media;

b) Prin emiterea unui comunicat cu privire la faptul că s-au derulat activitățile judiciare menționate la acest alineat.

c) În cazul în care, prin raportare la împrejurările concrete ale unei cauze, se apreciază că prin informarea publicului asupra activităților judiciare desfășurate poate fi afectat mersul anchetei penale, se va comunica faptul că, în acel moment al anchetei nu pot fi făcute precizări, urmând ca imediat ce stadiul cercetărilor va permite să fie emis un comunicat.

(7) În mod excepțional, dacă reprezentanții mass-media sunt prezenți la locul unde se desfășoară activitățile menționate la alineatul (6) și nu există riscul afectării mersului anchetei penale sau dreptul la imagine ca parte a dreptului la viață privată al persoanelor implicate, se va confirma existența unei proceduri în curs.

Articolul 26 - Reprezentanților mass-media nu le pot fi eliberate fotocopii sau extrase din actele sau înscrisurile referitoare la probele din dosarele aflate pe rolul organelor de urmărire penală⁴ și nici copii ale înregistrărilor audio/video realizate în cadrul procedurii de identificare și reținere a persoanelor sau executare a mandatului de arestare, de flagrant ori în alte momente procedurale din cursul anchetei penale provenind de la autoritățile judiciare.

⁴ Este greu de acceptat existența unui interes legitim de a obține înscrisuri disparate, care, scoase astfel din ansamblul probatorului administrat, pot crea aparențe care să prejudicieze interesul anchetei și drepturile persoanelor implicate în aceste proceduri.

Articolul 27 – (1) La cerere, reprezentanților mass-media le pot fi eliberate extrase sau fotocopii ale rechizitoriului⁵, soluțiilor de netrimitere în judecată sau ale actelor prin care au fost luate următoarele măsuri procesuale privind persoana învinuitului/inculpatului: începerea urmăririi penale, punerea în mișcare a acțiunii penale, luarea măsurilor preventive care intră în competența procurorului, luarea măsurii reținerii și sesizarea instanței competente în vederea luării măsurii arestării preventive, după asigurarea protecției datelor cu caracter personal și eliminarea pasajelor referitoare la conținutul unor probe dacă din prezentarea sau analizarea acestora rezultă informații prin a căror divulgare se încalcă dreptul la respectarea vieții private sau se periclitează desfășurarea procesului penal.

(2) Prin excepție de la prevederile alineatului (1), în considerarea motivelor menționate la articolul 36, nu pot fi eliberate reprezentanților mass-media fotocopii ale actelor și soluțiilor din dosarele având obiectele menționate la art. 6 lit. a din dispozitivul Hotărârii Plenului Consiliului Superior al Magistraturii nr. 308 din 5 martie 2009 privind derularea proiectului Jurindex⁶.

Secțiunea 3 - Reguli aplicabile în faza de judecată a procesului penal

§ 3.1. - Natura publică a ședințelor de judecată, așa cum a fost prevăzută în convenții și în Constituție

Articolul 28 – (1) Natura publică a ședințelor de judecată este un principiu juridic fundamental, fiind prevăzut de articolul 127 din Constituția României. Principiul conform căruia înfăptuirea justiției trebuie să fie realizată în mod public este stipulat și de articolul 6 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului (Convenție).

(2) Orice persoană are dreptul la respectarea vieții sale private și de familie, articolul 8 din Convenție garantând acest drept. Acest drept trebuie coroborat cu libertatea de exprimare, inclusiv dreptul fiecărei persoane de a primi și de a transmite informații⁷.

(3) Principiile menționate la alineatele (1) și (2) au o pondere egală. Este atributul instanței care soluționează cauza să pună în balanță importanța liberului acces a publicului în sala de judecată și a protecției celorlalte drepturi menționate în

⁵ Nu există o violare a prezumției de nevinovăție a inculpatului prin transmiterea actului de acuzare către presă. Actul de acuzare sau un extras din rechizitoriul care cuprinde, enumerarea infracțiunilor care stau la baza acuzației, descrierea faptelor și a derulării anchetei, precum și acuzația reprezintă o comunicare destinată informării publicului, prin intermediul presei cu privire la derularea unei afaceri intens mediatizate (CEDO, cauza *Pandy versus Belgia*, 5 iulie 2005, 13583/02).

⁶ Trădarea (art. 155 C.p.), trădarea prin ajutarea inamicului (art. 156 C.p.), trădare prin transmitere de secrete (art. 157 C.p.), acțiunile dușmănoase contra statului (art. 158 C.p.), atentatul care pune în pericol securitatea statului (art. 160 C.p.), atentatul contra unei colectivități (art. 161 C.p.), subminarea puterii de stat (art. 162 C.p.), actele de diversiune (art. 163 C.p.), subminarea economiei naționale (art. 165 C.p.), propaganda în favoarea statului totalitar (art. 166 C.p.), acțiuni împotriva ordinii constituționale (art. 166¹ C.p.), complotul (art. 167 C.p.), compromiterea unor interese de stat (art. 168 C.p.), comunicarea de informații false (art. 168 C.p.), divulgarea secretului care periclitează securitatea statului (art. 169 C.p.), nedenunțarea (art. 170 C.p.), infracțiuni contra unui stat străin (art. 171 C.p.), violul (art. 197 C.p.), actul sexual cu un minor (art. 198 C.p.), perversiunea sexuală (art. 201 C.p.), incestul (art. 203 C.p.), hărțuirea sexuală (art. 203¹ C.p.), contaminarea venerică și transmiterea sindromului imunodeficient dobândit (art. 309 C.p.), cerere privind interceptări și înregistrări audio-video (art. 91¹ și următoarele C.p.p.), cerere privind efectuarea de percheziții (art. 100 și următoarele C.p.p.), luarea măsurii obligatorii la tratament medical (art. 113 C.p. și art. 162 C.p.p.), luarea măsurii internării medicale (art. 114 C.p. și art. 162 C.p.p.), înlocuirea tratamentului medical (art. 431 C.p.p.), înlocuirea sau încetarea internării medicale (art. 434 C.p.p.), sustragerea de la tratament medical (art. 309¹ C.p.), internarea medicală, obligarea la tratament medical, rele tratamente aplicate minorului (art. 306 C.p.), pornografia infantilă (art. 18 din Legea nr. 678/2001), infracțiuni privind adopția (O.U.G nr. 25/1997).

⁷ Libertatea de exprimare este reglementată de articolul 10 din Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale.

Convenție, dat fiind că natura publică a ședințelor de judecată tinde să încalce, inevitabil, într-o anumită măsură, obligația de a respecta viața privată și de familie.

Articolul 29 - Principiul de bază este ca ședințele să fie accesibile tuturor, inclusiv presei, însă instanța va aprecia, acolo unde este cazul, dacă accesul publicului în sala de judecată trebuie restricționat sau interzis. Președintele completului poate să instituie interdicții sau să impună restricții⁸ care țin de specificul cauzei deduse judecării⁹. În cazul în care președintele decide să interzică accesul publicului și al reprezentanților mass-media în sala de judecată pe durata desfășurării ședinței, motivele luării acestei decizii se comunică întotdeauna în mod public.

Articolul 30 - În cazul în care persoanele prezente depășesc capacitatea sălii de judecată, președintele completului poate decide, de asemenea, restricționarea accesului. Se va avea în vedere ca, indiferent de criteriul care se va aplica pentru a se stabili care dintre persoanele neparticipante la proces vor asista la ședința de judecată, în sală să rămână și reprezentanții ai mass-media.

§ 3.2. – Reguli generale privind prezența mass-media în instanță și accesul în timpul ședințelor de judecată

Articolul 31 – (1) Ședințele de judecată publice sunt întotdeauna accesibile jurnaliștilor fără mijloacele de înregistrare tehnică.

(2) Ședințele de judecată sunt nepublice atunci când legea instituie această interdicție sau când președintele completului a declarat ședința de judecată nepublică, cu respectarea condițiilor prevăzute de lege.

Articolul 32 – (1) Filmarea, fotografierea și înregistrarea audio în sălile de judecată se vor efectua numai cu acordul președintelui completului de judecată. Fotoreporterii și echipele de radio și televiziune trebuie să solicite în prealabil (recomandabil cu 24 ore înainte de ședință), prin intermediul biroului de informare și relații publice din cadrul instanței, permisiunea privind accesul în sala de ședință, cu indicarea cauzelor în care solicită efectuarea de înregistrări¹⁰.

(2) În cazul în care li se permite accesul în sala de judecată, în timpul ședinței, reprezentanții mass-media pot realiza înregistrări video și audio, cu încuviințarea președintelui completului, a unuia sau mai multora dintre următoarele momente: intrarea în sală a membrilor completului, deschiderea ședinței de către președintele

⁸ Potrivit articolul 6 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului: „accesul în sala de ședință poate fi interzis presei și publicului pe întreaga durată a procesului sau a unei părți a acestuia, în interesul moralității, al ordinii publice ori al securității naționale într-o societate democratică, atunci când interesele minorilor sau protecția vieții private a părților la proces o impun sau în măsura considerată absolut necesară de către instanță, atunci când, în împrejurări speciale, publicitatea ar fi de natură să aducă atingere intereselor justiției”. În principiu, este vorba despre aceleași fundamente pentru care poate fi restricționată libertatea de exprimare, în conformitate cu prevederile art. 10 din Convenție, textul operând însă cu noțiunile de „autoritatea și imparțialitatea sistemului judiciar”.

⁹ Factori ce pot juca un rol în decizia de a restricționa sau interzice accesul în sala de judecată sunt: dreptul părților din proces la respectarea vieții private și de familie; păstrarea ordinii publice în instanță; securitatea națională; natura cauzei judecate (litigiu penal, civil sau administrativ); dreptul la un proces echitabil; prezumția de nevinovăție; influențarea părților prin prezența mass-media, în mod special a presei audiovizuale; interesul funcționării normale a justiției; autoritatea, independența și imparțialitatea judecătorului.

¹⁰ Potrivit articolul 6 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului: „accesul în sala de ședință poate fi interzis presei și publicului pe întreaga durată a procesului sau a unei părți a acestuia, în interesul moralității, al ordinii publice ori al securității naționale într-o societate democratică, atunci când interesele minorilor sau protecția vieții private a părților la proces o impun sau în măsura considerată absolut necesară de către instanță, atunci când, în împrejurări speciale, publicitatea ar fi de natură să aducă atingere intereselor justiției”. În principiu, este vorba despre aceleași fundamente pentru care poate fi restricționată libertatea de exprimare, în conformitate cu prevederile art. 10 din Convenție, textul operând însă cu noțiunile de „autoritatea și imparțialitatea sistemului judiciar”.

completului, citirea capetelor de acuzare, concluziile finale ale procurorului în cauzele penale, pledoariile avocaților și pronunțarea hotărârii. Președintele completului de judecată apreciază în ce măsură reprezentanții mass-media pot face înregistrări ale altor părți din ședință. Referitor la situațiile menționate anterior, președintele completului întreabă membrii completului, grefierul, avocații, experții și interpreții dacă au obiecții cu privire la înregistrarea momentelor încuviințate. Momentele în legătură cu care una dintre persoanele menționate în acest alineat a formulat obiecții nu pot fi înregistrate.

(3) Nu este permisă transmiterea în direct a ședințelor de judecată.

(4) Este interzisă difuzarea înregistrărilor sau imaginilor captate fără acordul președintelui completului de judecată. În cazul încălcării acestei interdicții, va fi sesizat Consiliul Național al Audiovizualului.

(5) Înregistrările video și audio, precum și fotografiile vor fi realizate dintr-o poziție fixă. Instanța poate impune condiția ca acestea să fie aranjate special în sală, astfel încât să fie asigurat cadrul solemn. Pentru desfășurarea normală a procedurilor, completul de judecată poate decide să fie admis doar un număr limitat de echipe de filmare, în ordinea solicitărilor.

(6) În situația în care nu este permis reprezentanților mass-media accesul în sala de judecată, fotoreporterilor li se oferă posibilitatea de a face fotografii, iar echipelor de televiziune li se permite filmarea de cadre înainte de începerea ședinței.

(7) Reprezentanții mass-media pot realiza înregistrări în afara sălii de judecată, în locurile din cadrul instanței anume stabilite de către biroul de informare publică și relații cu presa.

§ 3.3. – Reguli specifice privind difuzarea imaginilor cu părțile, martorii și alți participanți, în cadrul ședințelor de judecată

Articolul 33 - În înregistrările audio și video părțile, martorii și ceilalți participanți la proces pot apărea numai cu încuviințarea completului de judecată și dacă nu au exprimat obiecții în acest sens. În cauzele penale, completul de judecată nu va aproba ca persoanele inculpate să fie filmate, cu excepția situației în care inculpatul nu are obiecții¹¹. De asemenea, în cauzele penale, victimele nu pot fi filmate fără acordul acestora, ele fiind, prin definiție, participanții vulnerabili la procedurile judiciare¹².

Articolul 34 - Echipele de filmare care au primit aprobare pot înregistra cadre largi cu publicul din sala de judecată sau din alte părți ale sediului instanței, fără a fixa cu obiectivul camerei de filmat o anumită persoană din public¹³. Persoanele care asistă la ședința de judecată pot apărea în înregistrările video și audio numai dacă și-au exprimat anterior acordul.

¹¹ Principiul de bază în dreptul penal este că o persoană este considerată nevinovată până la stabilirea vinovăției sale printr-o hotărâre penală definitivă (prezumția de nevinovăție). Dacă înregistrările din timpul ședinței de judecată din care poate rezulta identitatea acuzatului circulă liber înainte ca o condamnare să fie pronunțată, acest fapt ar anticipa asupra hotărârii care se va pronunța. Există riscul ca, în situația în care instanța a dispus o soluție de achitare, persoana implicată să fi fost deja condamnată de către opinia publică, în baza imaginilor transmise de mass-media. Prin urmare, și în această fază se aplică dreptul la un proces echitabil.

¹² În general, acestea oferă cu ocazia audierii detalii de natură strict personală. De aceea, în vederea protejării vieții private și de familie a victimelor infracțiunilor, nu pot fi realizate înregistrări în care acestea apar împotriva voinței lor.

¹³ Publicul trebuie să poată participa la ședința de judecată fără a avea preocuparea că va fi filmat. Dacă persoane din public doresc să discute cu presa, o pot face în afara clădirii instanței.

§ 3.4. - Reguli privind solicitările scrise ale mass-media referitoare la informațiile de interes public ce rezultă din activitatea de judecată în procesul penal

Articolul 35 - Judecata cauzei are loc în condiții de publicitate, cu excepția cazurilor prevăzute de lege. În această fază, accesul reprezentanților mass-media la informațiile de interes public care rezultă din dosarele penale este mai larg față de faza de urmărire penală.

Articolul 36 - Furnizarea de informații de interes public privind activitatea judiciară poate fi restrânsă în interesul moralității, al ordinii publice ori al securității naționale sau când o impun interesele minorilor ori protecția vieții private a părților în proces sau a altor persoane. Dreptul la liberul acces la informații de interes public poate fi restrâns și atunci când, în împrejurări speciale, instanța apreciază că publicitatea ar fi de natură să aducă atingere înfăptuirii justiției.

Articolul 37 - La cererea reprezentanților mass-media, pot fi comunicate informații privind stabilirea primului termen de judecată, precum și a termenelor ulterioare, stadiul în care se află judecata (cercetare judecătorească, dezbateri, repunere pe rol, pronunțare etc.), măsurile dispuse de instanță la termenele de judecată (efectuarea unei expertize, audierea părților și a martorilor), soluțiile pronunțate.

Articolul 38 – (1) Reprezentanții mass-media pot consulta dosarele aflate pe rolul instanțelor, cu respectarea ordinii de solicitare și a măsurilor de asigurare a integrității documentelor și numai în măsura în care este posibilă punerea acestora la dispoziție. Cererea se aprobă de către purtătorul de cuvânt al instanței, cu consultarea președintelui completului sau, în lipsa acestuia, a președintelui instanței.

(2) Refuzul consultării dosarului poate fi justificat de excepțiile menționate în articolul 36 și va fi întotdeauna motivat.

(3) Dacă dosarul se află înaintea primului termen de judecată, în condițiile prevăzute la alineatul (1), se va permite doar studierea unei fotocopii a rechizitoriului¹⁴, după asigurarea protecției datelor cu caracter personal și eliminarea pasajelor referitoare la conținutul unor probe dacă din prezentarea sau analizarea acestora rezultă informații prin a căror divulgare se încalcă dreptul la respectarea vieții private sau se periclitează desfășurarea procesului penal.

(4) Dosarele privind cauzele care au fost sau sunt judecate în ședință secretă/nepublică, cele care presupun confidențialitate, precum și cele privind autorizarea efectuării perchezițiilor, confirmarea și autorizarea interceptărilor și înregistrărilor convorbirilor telefonice nu pot fi consultate de reprezentanții mass-media.

Articolul 39 - Evidențele instanței privitoare la activitatea de judecată pot fi consultate, cu respectarea ordinii de solicitare și numai în măsura în care este posibilă punerea acestora la dispoziție. Evidențele speciale ale instanței care presupun confidențialitate, precum și cele privind autorizarea efectuării perchezițiilor, confirmarea și autorizarea interceptărilor și înregistrărilor convorbirilor telefonice nu pot fi consultate de reprezentanții mass-media.

Articolul 40 - La cerere, reprezentanților mass-media le pot fi eliberate fotocopii ale actelor dosarului, inclusiv ale rechizitoriului sau ale hotărârilor pronunțate ori extrase din acestea, cu asigurarea protecției datelor cu caracter personal și eliminarea pasajelor referitoare la conținutul unor probe dacă din

¹⁴ Se impune o astfel de restricție deoarece este posibil ca ședința de judecată să fie declarată nepublică, îndepărtându-se astfel riscul afectării desfășurării normale a întregii proceduri .

prezentarea sau analizarea acestora rezultă informații prin a căror divulgare se încalcă dreptul la respectarea vieții private sau se periclitează rezultatul cercetării judecătorești. Cererea se aprobă de către purtătorul de cuvânt al instanței, cu consultarea președintelui completului sau, în lipsa acestuia a președintelui instanței. Refuzul eliberării de fotocopii poate fi justificat de excepțiile menționate în articolul 36 și va fi întotdeauna motivat.

Articolul 41 - În situația cauzelor soluționate definitiv cererile de consultare a dosarului și de eliberare de fotocopii din acesta se aprobă de purtătorul de cuvânt cu consultarea președintelui instanței la care dosarul este arhivat.

Articolul 42 - În cazul hotărârilor prin care s-a dispus, în timpul urmăririi penale, asupra luării/prelungirii măsurii arestării preventive se pot elibera la cerere fotocopii, din care în prealabil au fost eliminate datele cu caracter personal, pasajele referitoare la conținutul unor probe dacă din prezentarea sau analizarea acestora rezultă informații prin a căror divulgare se încalcă dreptul la respectarea vieții private sau se periclitează mersul anchetei și referirile la activitățile de cercetare care vor fi efectuate în continuare, numele martorilor și ale părții vătămate. Cererea se aprobă de către purtătorul de cuvânt al instanței, cu consultarea președintelui completului, sau în lipsa acestuia, a președintelui instanței.

Articolul 43 - În considerarea motivelor menționate la articolul 36, nu pot fi eliberate mass-mediei fotocopii ale actelor și hotărârilor din dosarele având obiectele menționate la art. 6 lit. a din dispozitivul Hotărârii Plenului Consiliului Superior al Magistraturii nr. 308 din 5 martie 2009 privind derularea proiectului Jurindex¹⁵.

Secțiunea 4. Reguli valabile în faza de executare

Articolul 44 - Pentru a nu prejudicia reintegrarea în societate a persoanelor condamnate, după executarea hotărârii nu vor fi furnizate informații în legătură cu infracțiunea comisă anterior, cu excepția cazului în care persoanele condamnate au consimțit în mod expres la divulgarea identității lor ori acestea sau faptele lor sunt din nou de interes public.

¹⁵ Trădarea (art. 155 C.p.), trădarea prin ajutarea inamicului (art. 156 C.p.), trădare prin transmitere de secrete (art. 157 C.p.), acțiunile dușmănoase contra statului (art. 158 C.p.), atentatul care pune în pericol securitatea statului (art. 160 C.p.), atentatul contra unei colectivități (art. 161 C.p.), subminarea puterii de stat (art. 162 C.p.), actele de diversiune (art. 163 C.p.), subminarea economiei naționale (art. 165 C.p.), propaganda în favoarea statului totalitar (art. 166 C.p.), acțiuni împotriva ordinii constituționale (art. 166¹ C.p.), complotul (art. 167 C.p.), compromiterea unor interese de stat (art. 168 C.p.), comunicarea de informații false (art. 168 C.p.), divulgarea secretului care periclitează securitatea statului (art. 169 C.p.), nedenunțarea (art. 170 C.p.), infracțiuni contra unui stat străin (art. 171 C.p.), violul (art. 197 C.p.), actul sexual cu un minor (art. 198 C.p.), perversiunea sexuală (art. 201 C.p.), incestul (art. 203 C.p.), hărțuirea sexuală (art. 203¹ C.p.), contaminarea venerică și transmiterea sindromului imunodeficient dobândit (art. 309 C.p.), cerere privind interceptări și înregistrări audio-video (art. 91¹ și următoarele C.p.p.), cerere privind efectuarea de percheziții (art. 100 și următoarele C.p.p.), luarea măsurii obligatorii la tratament medical (art. 113 C.p. și art. 162 C.p.p.), luarea măsurii internării medicale (art. 114 C.p. și art. 162 C.p.p.), înlocuirea tratamentului medical (art. 431 C.p.p.), înlocuirea sau încetarea internării medicale (art. 434 C.p.p.), sustragerea de la tratament medical (art. 309¹ C.p.), internarea medicală, obligarea la tratament medical, rele tratamente aplicate minorului (art. 306 C.p.), pornografia infantilă (art. 18 din Legea nr. 678/2001), infracțiuni privind adopția (O.U.G nr. 25/1997)

Capitolul III. REGULI APLICABILE ÎN PROCESUL CIVIL LATO SENSU

Articolul 45 - În cadrul procesului civil, întrucât litigiul privește doar raporturile dintre părți, caracterul public al informațiilor care rezultă din activitatea de judecată este mai puțin pronunțat și ca atare interesul publicului este mai redus. De aceea, dreptul la respectarea vieții private și de familie poate determina limitări importante ale accesului reprezentanților mass-media la aceste informații.

Articolul 46 - În materia contenciosului administrativ și contravențional, precum și în alte cauze în care există un interes public, reprezentanții mass-media pot consulta, la cerere, dosarele și pot obține fotocopii din acestea. Prin raportare la prevederile articolului 45, consultarea dosarelor și eliberarea de fotocopii ale actelor și hotărârilor din celelalte dosare sunt limitate, solicitările reprezentanților mass-media fiind evaluate cu mai multă exigență.

Articolul 47 - Solicitățile privind comunicarea de informații, consultarea dosarelor, eliberarea de fotocopii din acestea și accesul în ședințele de judecată se soluționează conform procedurii reglementate prin prezentul ghid pentru procesul penal, cu adaptarea la specificul procesului civil. În situația cauzelor soluționate irevocabil cererile de consultare a dosarului și eliberare de fotocopii din acesta se aprobă de purtătorul de cuvânt, cu consultarea președintelui instanței la care dosarul este arhivat.

Articolul 48 - Nu pot fi eliberate reprezentanților mass-media fotocopii sau extrase din actele și hotărârile având obiectele menționate la art. 6 lit. b), c) și d) din dispozitivul Hotărârii Plenului Consiliului Superior al Magistraturii Consiliului Superior al Magistraturii nr. 308 din 5 martie 2009 privind derularea proiectului Jurindex¹⁶.

Capitolul IV. DISPOZIȚII FINALE

Articolul 49 - Recomandările din prezentul Ghid se valorifică în:

- fișele postului aferente personalului din cadrul structurilor de comunicare și a purtătorului de cuvânt, prin individualizarea atribuțiilor specifice în domeniul informării publice și relațiilor cu presa;
- instrucțiunile și procedurile de lucru interne ale structurilor de comunicare din cadrul CSM, instanțelor și parchetelor.

Articolul 50 - Prezentul Ghid intră în vigoare în termen de 15 zile de la data aprobării sale prin Hotărâre a Plenului Consiliului Superior al Magistraturii, dată de la care se abrogă Hotărârea Plenului CSM nr. 277 din 13.04.2006, de aprobare a Ghidului de bune practici pentru cooperarea între instanțe, parchetele de pe lângă acestea și mass-media și Hotărârea Plenului CSM nr. 542 din 5 iunie 2008, de aprobare a Ghidului de bune practici pentru cooperarea între purtătorul de cuvânt al CSM, omologii acestuia de la instanțele și parchetele de pe lângă acestea și mass-media.

Articolul 51 - Prezentul Ghid se publică pe site-ul CSM și se comunică instanțelor, parchetelor și instituțiilor de presă din România.

¹⁶Adopție, contestare paternitate, contestare recunoaștere paternitate, deschidere procedură adopție, divorț prin acord, divorț, dezvăluirea identității părinților firești, nulitate căsătorie, plasament de urgență, prelungire încredințare pentru adopție, recunoaștere paternitate, revocare încredințare pentru adopție, stabilire domiciliu minor, stabilire paternitate, tăgadă paternitate, civil – punere sub interdicție; proprietate intelectuală – brevete de invenții.